

Respons

Eritrea: Endringer i nasjonaltjenesten?

- Er det endringer i tjenestetiden etter normaliseringen av forholdet til Etiopia?
- Lønnsnivået i nasjonaltjenesten
- Er det endringer i vilkårene for fritak?

Innledning

Denne responsen er blant annet basert på informasjon som ble innhentet i Asmara i februar/mars 2017, og informasjon fra samtaler med eritreiske flyktninger i Etiopia i november 2018. Da møtte Landinfo også representanter fra Administration for Refugee & Returnee Affairs (ARRA), den statlige etiopiske flyktningeadministrasjonen. For mer omfattende informasjon om nasjonaltjenesten, se Landinfo 2016.

Kildegrunnlaget i denne responsen er i likhet med andre rapporter og notater som omhandler forhold i Eritrea, ofte uttrykk for kildenes egne subjektive betraktninger og er til dels anekdotisk (se også Landinfo 2019). Men samtalene med et tyvetall nyankomne eritreiske flyktninger i Etiopia og representanter for ARRA i oktober/november 2018, bidrar etter Landinfos syn til å bekrefte informasjonen om at gifte kvinner i all hovedsak fritas fra nasjonaltjenesten.¹

Både de lokale og de internasjonale kildene i Asmara og de eritreiske flyktningene vi møtte i Etiopia i november 2018, er etter eget ønske anonymisert av hensyn til eventuelle konsekvenser for arbeidssituasjonen deres.

Er det endringer i tjenestetiden etter normaliseringen av forholdet til Etiopia?

Eritreiske myndigheter ga allerede i 2013 – og så i 2014 – uttrykk for at tjenestetiden, som har vært nesten permanent for mange siden grensekrigen med Etiopia i årene 1998–2000, skulle reduseres til de lovbestemte 18 månedene for de tjenestepliktige som ble innrullert sommeren/høsten 2014 (diplomatkilde (4), samtale i Asmara mars/april 2014; diplomatkilde (3), samtale i Asmara 31. januar 2013).

Men ingenting tyder på at tjenestetiden har blitt justert for noen grupper, heller ikke etter normaliseringen av forholdet med Etiopia som opphevet den såkalte «no war, no peace»-

¹ De som ikke tjenestegjør, mister en del fordeler og rettigheter, blant annet muligheten til å anskaffe seg SIM-kort, kjøpe eiendom m.m. (eritreisk flyktning, samtale i Addis Abeba 5. november 2018).

situasjonen med nabolandet. Den situasjonen har vært myndighetenes hovedargument for den langvarige tjenestegjøringen (eritreiske flyktninger, samtaler i Addis Abeba 5.–6. november 2018; diplomatkilde (1), e-post 20. september 2018).

Én av de internasjonale representantene (diplomatkilde (B)) Landinfo møtte i Asmara i februar 2017, mente at tjenesten har blitt mer et yrkesutdannings- og jobbskappingsprogram enn hva det var tidligere. I lys av hvordan tjenesten faktisk har utviklet seg i løpet av de siste 10–15 årene, er den vurderingen etter Landinfos mening svært nærliggende. Eritreiske myndigheter legger heller ikke skjul på at alternativet til nasjonaltjenesten er massearbeidsledighet, særlig blant de unge (Yemane Gebreab², samtale i Asmara 29. januar 2016).

Lønnsnivået i nasjonaltjenesten

Eritreiske myndigheter bekjentgjorde i 2015 at lønningene i offentlig sektor, inkludert i nasjonaltjenesten, skulle økes betydelig (Eritrea Profile 2015; Yemane Gebreab, møte i Asmara 29. januar 2016). For en tjenestepiktig med høyere utdanning skulle månedslønnen heves fra 1500 nakfa (ca. 830 norske kroner)³ til 3500–4000 nakfa (1900–2200 norske kroner). Lønningene for nye rekrutter skulle økes fra 500 nakfa (280 norske kroner) til 1800–2000 nakfa (990–1100 norske kroner).⁴

De fleste kildene Landinfo møtte i Asmara i februar 2017, mente at lønnsøkningene ikke omfattet alle, og at det varierte avhengig av tjenestested for dem i sivil tjeneste. Men ingen hadde kunnskap om eller dokumentasjon på fordelingsprofilen og implementeringen av reformen. Enkelte kilder hevdet dessuten at de ulike (tvungne) lønnstrekkene, det vil si forsørgerfradrag, boligsparing med mer, fører til at den reelle inntekten for folk i nasjonal-tjenesten blir lavere enn hva den var før lønnsøkningen, og at levekårene for de fleste derfor er forverret (internasjonal kilde (A); lokal kilde (C); internasjonal kilde (F), samtaler i Asmara, 23.–27. februar 2017).

Mangelen på offentlig tilgjengelig informasjon om lønnsøkningene, fordelingsprofil og fradragsreglene gjør det svært vanskelig å vurdere konsekvensene av lønnsøkningene, og den anekdotiske informasjonen en har, er etter Landinfos vurdering for sparsom til å trekke klare konklusjoner. Samtaler med et tyvetall eritreiske flyktninger i Addis Abeba bekrefter inntrykket av at lønnsøkningene ikke har kommet alle til gode (samtaler 5. og 6. november 2018).

Ett moment som er verdt å merke seg, er at lønnsøkningene i første rekke synes å ha vært rettet mot unge med utdanning. Folk som har vært i tjenesten en årrekke, nyter muligens ikke godt av endringene i samme omfang, noe som kan skape misnøye og motsetninger i befolkningen (diplomatkilde (B), samtale i Asmara 23. februar 2017).

² PFDJs politiske leder og rådgiver for president Issayas Aferwerki.

³ Basert på XE Currency Converter: <http://www.xe.com/currencyconverter/>

⁴ Begynnerlønnen for nye rekrutter var tidligere 145 nakfa, det vil si ca. 80 norske kroner, stigende til 500 nakfa i løpet av ett års tid.

Er det endringer i vilkårene for fritak fra tjenesten?

Verken etnisk eller religiøs tilhørighet er formelle fritaksgrunner fra nasjonaltjenesten.⁵ Loven gjør heller ingen forskjell i tjenestetid for kvinner og menn. Likevel er gifte kvinner og kvinner med barn i all hovedsak fritatt eller demobilisert fra tjenesten hvis de kan dokumentere ekteskap, graviditet og omsorg for barn (eritreiske flyktninger, samtaler i Addis Abeba, 5. og 6. november 2018; diplomatkilde (B); lokal kilde (E); internasjonal kilde (G); internasjonal kilde (J), samtaler i Asmara, 23.–28. februar 2017).

Landinfos samtalepartnere i Asmara i februar/mars 2017 fortalte at myndighetene hadde instruert de ulike kirkesamfunnene som har vigselfmyndighet om at kvinner som ikke hadde fullført nasjonaltjenesten, ikke kan vies. Opplysningene var imidlertid sprikende både når det gjaldt tidspunkt for endringen, og innholdet for øvrig. Ingen av kildene hadde sett dokumenter som kunne bekrefte instruksene, men hadde hørt om det fra slekt og venner (lokal kilde (D); lokal kilde (E); internasjonal kilde (F), samtaler i Asmara 24. og 27. februar 2017).

En lokal kilde med god forståelse av forholdene i landet mente imidlertid at endringen er mindre dramatisk, og at kvinner trolig må fullføre minst 12. klassetrinn og den militære treningen i Sawa, som varer i to til tre måneder, før de kan gifte seg (lokal kilde (I), samtale i Asmara 28. februar 2017).

Landinfo legger denne vurderingen stor vekt. I lys av at tjenesten kan vare i en årrekke, ville et vilkår om fullført nasjonaltjeneste innebære at kvinner først kunne inngå ekteskap etter fylte 40 år eller senere. Innstrammingen kan etter Landinfos syn være et forsøk på å forhindre tidlige ekteskap, som i seg selv kan være problematisk fordi jentenes muligheter til å få videre utdanning begrenses.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

⁵ Nasjonaltjenestelovens § 15 slår fast at fysisk funksjonshemmede, blinde og personer med alvorlige psykiske lidelser kan unntas fra nasjonaltjenesten (se Landinfo 2016, s. 17).

Referanser

Skriftlige kilder

- Blair, E. (2016, 26. februar). Eritrea Raising National Service Salary by 700 %, Won't Shorten to 18 Months Limit. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.tesfanews.net/eritrea-national-service-salaries-no-18-months-limit/> [lastet ned 16. januar 2019]
- Eritrea Profile (2016, 27. januar). Local media interview with President Isaias Afwerki. *Eritrea Profile*. Tilgjengelig fra http://50.7.16.234/hadas-eritrea/eritrea_profile_27012016.pdf [lastet ned 16. januar 2019]
- Landinfo (2016, 20. mai). *Nasjonaltjeneste*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/3358/1/3358_1.pdf [lastet ned 16. januar 2019]
- Landinfo (2019, 14. januar). *Faktagrunnlag og kildekritikk*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/01/Eritrea-respons-Faktagrunnlag-og-kildekritikk-012019.pdf> [lastet ned 16. januar 2019]
- XE Currency Converter (2017, 15. mai). *XE Live Exchange Rates*. Newmarket: Xe.com. Tilgjengelig fra <http://www.xe.com/> [lastet ned 16. januar 2019]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde (3), møte i Asmara 31. januar 2013.
- Diplomatkilde (4), møte i Asmara mars/april 2014.
- Gebreab, Yemane. Leder for den politiske avdelingen i People's Front for Democracy and Justice (PFDJ). Samtale i Asmara 29. januar 2016.
- Internasjonal kilde (A), møte i Asmara 23. februar 2015.
- Diplomatkilde (B), møte i Asmara 23. februar 2017.
- Lokal kilde (D), møte i Asmara 24. februar 2017.
- Lokal kilde (C), møte i Asmara 24. februar 2017.
- Lokal kilde (E), møte i Asmara 24. februar 2017.
- Diplomatkilde (F), møte i Asmara 27. februar 2017.
- Internasjonal kilde (G), møte i Asmara 27. februar 2017.
- Internasjonal kilde (H), møte i Asmara 28. februar 2017.
- Lokal kilde (I), møte i Asmara 28. februar 2017.
- Internasjonal kilde (J), møte i Asmara 28. februar 2017.
- Eritreiske flyktninger, intervjuer i Addis Abeba 5.–6. november 2018.
- Diplomatkilde (1), e-post 20. september 2018.

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.